

виробництва і висока щільність населення негативно впливають на стан довкілля, формуючи напружену екологічну ситуацію [5].

Нинішню екологічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати як кризову, що формувалася протягом тривалого періоду через нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природно-ресурсного комплексу України. Відбувалися структурні деформації народного господарства, за яких перевага надавалася розвитку в Україні сировинно-видобувних, найбільше екологічно-небезпечних галузей промисловості [4, с. 512].

Отже, для забезпечення належного розвитку природокористування в Україні необхідно вдосконалити функцію контролю та управління з боку держави, щоб запобігти вичерпання ресурсів і погіршення екологічного стану навколишнього середовища, які без втручання можуть сприяти подальшій деградації середовища проживання людини. Необхідно реалізувати механізм заінтересованості природокористувачів у збереженні та поліпшенні навколишнього середовища, використанні й відтворенні його потенціалу, адже основним чинником впливу на нього є суспільство.

Література

1. Гончаренко Г. Є. Словник-довідник сучасних екологічних та природоохоронних термінів / Укл. Гончаренко Г. Є., Совгіра С. В. – К.: Наук. світ, 2010. – 106 с.

2. Конституція України: чинне законодав. зі змін. та доп.: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2015. – 64 с.

3. Негрич Л. В. Проблеми природокористування / Л. В. Негрич [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/negrichlv-problemi-prirodokoristuvannya/>

4. Хвесик М. А. Інституціональна модель природокористування: пострадянський формат: монографія / М. А. Хвесик. – К.: Кондор, 2007. – 798 с.

5. Андрієць Т. В. Сучасні проблеми природокористування в Україні / Т. В. Андрієць, Т. В. Короленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/pinko-vs-andriets-t-v-korolenko-t-v-suchasni-problemi-prirodokoristuvannya-v-ukrayini/>

УДК 349.415(043.2)

Тутутченко Н. М., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Корнєєв Ю. В., к.ю.н., доцент

ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Екологічні права та обов'язки громадян України – система юридично закріплених за громадянами повноважень і зобов'язань в екологічній

сфері.

Екологічним правам кореспондуються екологічні обов'язки.

На конституційному рівні екологічні обов'язки закріплені в ст. 66 Конституції України, яка встановлює: «Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані збитки».

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» громадяни зобов'язані: а) берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства згідно з вимогами законодавства про охорону навколишнього природного середовища; б) здійснювати діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів; в) не порушувати екологічні права і законні інтереси інших суб'єктів; г) вносити плату за спеціальне використання природних ресурсів та штрафи за екологічні правопорушення; д) компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Разом з тим згідно зі ст. 12 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» громадяни зобов'язані виконувати й інші обов'язки у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до законодавства України. Такі обов'язки закріплені в поресурсових кодексах та законах і визначаються специфікою окремих природних ресурсів, їх режимом використання та охорони.

На відміну від екологічних прав екологічні обов'язки – це закріплена в законі необхідність певної поведінки громадян у галузі охорони, раціонального використання і відновлення довкілля.

Екологічні права, як і будь-які інші, не можуть існувати без обов'язків, що кореспондуються з ними. Стаття 66 Конституції України закріпила обов'язок кожного не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані їм збитки. А ст. 12 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає обов'язком кожного берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства відповідно до вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища; здійснювати діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів; не порушувати екологічні права і законні інтереси інших суб'єктів; вносити плату за спеціальне використання природних ресурсів та штрафи за екологічні правопорушення; компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище. Громадяни України зобов'язані виконувати й інші обов'язки у галузі охорони навколишнього.

Такі обов'язки в еколого-правовій літературі називають загальними,

тобто такими, що мають здійснюватися будь-якими громадянами незалежно від їх правового статусу.

На відміну від загальних обов'язків екологічне законодавство України закріплює й так звані спеціальні обов'язки громадян, які впливають із умов права власності на природні ресурси, права природокористування та реалізації громадянами екологічно небезпечної діяльності, тобто підтверджують реалізацію особою її спеціального статусу. Такі обов'язки закріплюються у спеціальних законодавчих актах природоресурсового та природоохоронного характеру або впливають із норм права, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки.

Порушення встановлених у законодавстві обов'язків зумовлює застосування заходів юридичної відповідальності до винних осіб.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
3. Андрейцев В. І. Екологічне право: Курс лекцій: навч. посіб. для юрид. факультетів вузів / В. І. Андрейцев. – К.: Вентурі, 1996. – 58 с.
4. Екологічне право України: підручник / За ред. В. К. Попова та А. П. Гетьмана. – Х.: Право, 2001. – 289 с.
5. Малишко М. І. Екологічне право України: навч. посіб. / М. І. Малишко. – К.: Юридична школа, 2001. – 341 с.

УДК 006.1:341:342.721(043.2)

Утєхіна І. С., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Корнєєв Ю. В., к.ю.н., доцент

ОСНОВНІ МІЖНАРОДНІ НОРМИ І СТАНДАРТИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

У сучасному світі проблеми захисту прав людини виходять далеко за межі ведення окремої держави. Сформувалися і отримали загальне визнання міжнародні норми і принципи в галузі прав людини, що є стандартом, до досягнення якого повинні прагнути усі держави. Ці норми і принципи містяться в найважливіших міжнародно-правових документах в галузі прав людини.

Статут ООН став першим в історії міжнародних відносин багатостороннім договором, який заклав основи широкого розвитку